

QORIN BO'SHLIG'I A'ZOLARI OPERASIYALARIDAN KEYINGI OG'RIQ SINDROMI ANALGEZIYASINI TAKOMILLASHTIRISH

Sharipov I.L., Pardayev Sh.K., Xolbekov B.K.

Samarqand Davlat tibbiyot universiteti

Samarqand, O'zbekiston

Kirish. Qorin bo'shlig'i a'zolarining kengaytirilgan qo'shma operatsiyalaridan keyingi og'riq sindromini to'laqonli analgeziyasi operatsiyadan keyingi reabilitatsiyaning muhim tarkibiy qismlaridan biridir. Yetarli effekt beradigan og'riqsizlantirish usullaridan biri o'zaytirilgan epidural analgeziya hisoblanadi, endokrin va metabolik stress reaksiyalar xavfini kamaytiradi.

Tadqiqot maqsadi. Qorin bo'shlig'i a'zolari operatsiyalaridan keyingi davrda morfin bilan o'zaytirilgan epidural analgeziya (O'EA) qo'llash va samaradorligini baholash.

Tadqiqot materiallari va usullari Qorin bo'shlig'i a'zolari operatsiyalari o'tkazilgan 166 nafar (erkaklar 79-47,6%), (ayollar-87-52,4%) bemorlar tekshirildi. Ularning yoshi 38 dan 70 gacha bo'lib, o'rtacha $-54,5 \pm 6,4$ ni tashkil qildi. Rejali operatsiya o'tkazgan bemorlar quyidagicha taqsimlandi: xolesistektomiya- 54; jigardan exinokokkektomiya-27; gerniolaparotomiya -38; gemigastrektomiya-40 va b.q. -7 ta.

O'EA 108 (65,06%) bemorga qo'llanildi, qolganlarga esa infulgan eritmasi sutkasida 2 marta (100 ml-1000 mg) vena ichiga tomchilab yuborilib og'riqsizlantirildi. Morfin 4-6 mg (o'rtacha-4,8 mg) 5 ml fiziologik eritma bilan ko'krak umurtqalari pastki qismlarida avvaldan o'rnatilgan mikrokater orqali epidural bo'shliqqa kiritildi ya'ni operatsiyadan keyin va og'riq paydo bo'lish arafasida.

Bemorlarda analgeziya effektini og'riq darajasini subyektiv-vizual analog shkala (VASH) yordamida baholandi va davomiyligi aniqlandi. Og'riqsizlantirishlarning asorat va samaradorligi hisobga olindi. Dinamikada tashqi nafas faoliyati (Spirometriya) va qon aylanish ko'rsatkichlari (Sistolik, diastolik va o'rtacha AQB, YuUS, EKG, EXO-KG, pulsoksimetriya) registratsiya qilindi.

Tadqiqot natijalari. Ushbu usul bilan analgeziya o'zining yetarli effekti va davomiyligi tufayli bemorlarni erta aktivlashtirish imkoniyatini yaratadi. Operatsiyadan keyingi ventilyatsiya va gazlar almashinuvi buzilishlarini tezroq barham berib, o'pka asoratlarini oldini oladi. O'EA uchun morfinning dastlabki dozasi bizningcha 4-5 mg ligi maqsadga muvofiq. Bu dozalarda uning nojuyta effektlari (ko'ngil aynishi, qayt qilish, teri qichishi) juda kam, analgeziya effekti esa 80-90% holatlarda yetarlicha. Aks holda dozasining oshirilishi bilan paralel ravishda ko'ngil aynishi va qayt qilish ehtimoli oshib, nafasning erta va kechki depressiyasi kelib chiqishi mumkin.

Xulosa. Shunday qilib, o'zaytirilgan epidural analgeziya narkotik va nonarkotik analgetiklarni tizimli yuborishga qaraganda sezilarli afzalliklarga ega, ayniqsa uning kichik dozali morfin bilan o'zaytirilgan epidural analgeziya o'tkazilishi qorin bo'shlig'i shoshilinch operatsiyalaridan keyingi og'riqsizlantirishda ishonchli variant bo'lib hisoblanadi va uni qo'llash tavsiya etiladi.